

U. B. BERGEN
16/11.43
Ms. 15681g 3

M O T S E I R

30/8-43.

President Roosevelt talte onsdag i det kanadiske parlament. Han ble hilst med spontan jubel da han viste seg. Den kanadiske statsminister Mackenzie King introduserte presidenten, som bl.a. sa: "Vi ville ikke denne krigen, men den kom til oss. Resultatene av Quibekonferansen vil bli gitt fienden i det eneste språk han forstår. Mer vil jeg ikke røpe for den store mester i intuisjon. Vi må ofre våre sønner og døtre fordi en bande gangstere vil forsøke å legge verden under seg." Til slutt sa Roosevelt: "Det er mange som ønsker å komme tilbake til den gamle gode verden, men vårt mål er ikke å gå tilbake. Vi skal fram til en større verden med større rettferdighet og større frihet for det enkelte menneske."

Prof. Worm-Müller talte fredag fra London. Bl.a. sa han: "Den 8. august 1918 var den svarteste dag for tyskerne under forrige verdenskrig. Sommeren i år har kanskje vært likeså avbjørende. Etter at Nord-Afrika er gjenerobret, Sicilia inntatt og Italia på sammenbruddets rand, det Italia, der Mussolini forsvant som en ånd i en fillehaug, de sovjetrussiske armeers seirrike felttog i sommer - alt dette måtte utnytted hurtigst mulig, og derfor kom Quibekonferansen i stand. Ved koordinerte operasjoner til sjøs, til lands og i luften får Tyskland høre det språk som gangsterne forstår, som Roosevelt sa. Bare total krig kan felle Tyskland, og det må skje på kortest mulig tid. Like så fort som Hitler steg fram, like så fort vil han forsvinne. Nederlagene har allerede merket Tyskland. Hitler har lenge vært taus, Görings popularitet i de bombeherjede distrikter er dalende, og selv Gøbbels kan ikke skjule sannheten med løgnpropaganda. Himmlers utnevning som innenriksminister søker å hindre hjemmefrontens sammenbrudd. Hitler har en gang sagt: "Vi vil ikke kapitulere. Det tyske folk har ikke gått inn i denne krigen for å tape. Men hvis vi blir slått, skal vi trekke en verden med oss, en verden i flamme." Hitler lurder ikke lenger andre enn seg selv. Han erobret land etter land, og i hans fotspor fulgte sjakalen og snappet til seg en bit her og der. Men nå har Tyskland lenge vært på retrettens vei, og sjakalen har skiftet farge som en kamelon. De som satt på gjerdet, er plutselig blitt nøytrale." Til slutt siterte Worm-Müller Roosevelts uttalelse: "Dersom Hitler og de tyske generalene kjente til det som ble besluttet i quibec, ville de foretrekke å overgi seg nå i stedet for senere."

Sammendrag av nyhetene 20/8 - 27, 8-43.

Østfronten.

Mandag aften sendte Stalin ut melding om inntakelsen av Kharkow. "Ukrainas annen hovedstad, vår egen Kharkow, er befrikket fra nasismens åk," heter det bl.a. Kampen om Kharkow var de siste dagene preget av heftig tysk motstand, da Hitler hadde gitt ordre om at byen skulle holdes, koste hva det koste ville. Kharkow er den 4. største byen i Russland og etter Moskva det viktigste jernbaneknutepunktet. Byen vil være av uvurderlig betydning for de videre militære operasjoner i russernes offensiv.

for å befri Ukraina. For å feire inntakelsen av Kharkow, fikk befolkningen i Moskva være ute til kl. 2 om natten, og 224 kanoner avfyrte seierssalutt. 10 av de russiske divisjonene som tok del i kampene om Kharkow, er omdøpt til Kharkowdivisjonene. Slaget om Kharkow blir fra russisk side karakterisert som det største slag på østfronten hittil. På hver km. av frontlinjen hadde tyskerne 100 kanoner.

Etter erobringen av Kharkow har russerne fortsatt fremrykkingen nord og sør for byen. N.v. for Kharkow har russerne overskredet elven Worskla og inntatt byene Oporskaja og Lebedin. Den siste byen ligger 130 km. n.v. for Kharkow og var det vestligste punkt russerne nådde under sin siste vinteroffensiv. Torsdag ble byen Sjenkow, 140 km. vest for Kharkow, erobret, og den røde arme gikk da over elven Psiol. På et sted står russerne nå 160 km. vest for Kharkow. Kampene foregår på en 100 km. lang front. Også i Brjanskområdet har russerne forbedret stillingene sine. Nord for Poltawa trekker tyskerne seg tilbake, og russerne står på et punkt 30 km. fra byen. 60 landsbyer er gjenerobret i Poltawadistriktet, og jernbanen Poltawa-Kiew er truet. Russerne står knapt 30 km. fra denne tyske livslinje. Tre russiske armegrupper rykker nå inn i Donetzbassenget i retning av byen Stalino. En arme rykker sørover fra Isjumområdet og truer jernbaneforbindelse mellom Losowaja og Slawjansk. Dermed er også forbindelsen Poltawa-Stalino truet. En annen arme rykker fram fra Vorosjilovgrad og en tredje fra Taganrog mot Stalino. Her er det tyske forsvar brutt sammen, og russerne har rykket fram 35 km. Terrenget her er forøvrig vanskelig, og tyskerne har bygd forsvarssystem av bunkers og lagt svære minebelter. I 6 av de tilbakeerobrede distriktene er bøndene gitt tillatelse til å komme tilbake med buskapene sine og gjenoppta oppbyggingen av det som er ødelagt. Det er tegn som tyder på at tyskerne er begynt å evakuere troppene sine fra Kuban til Krim.

Søndag ga Moskva nærmere enkeltheter om fiendens tap siden 5. juli. På 48 dager er 60.000 kvadratkil., dvs. 2 ganger Belgias størrelse, gjenerobret. Tyskerne har hatt 1 mill. mann falne, sårede og fanger, derav er 300.000 drepte og 25.000 fanger. 4.600 fly, 7.250 tanks, 5.100 kanoner og 30.000 kjøretøyer er ødelagte.

Vestfronten: Natt til forrige fredag ble Berlin angrepet av Moskitofly. Samtidig ble flyplasser og jernbanemål i Frankrike og Belgia bombet kraftig. 12 allierte fly gikk tapt, men 41 tyske fly ble skutt ned. Norske flygere skjøt ned 4 Messerschmidt uten selv å lide tap. Dermed skjøt norske flygere ned 11 fly på 5 dager. Natt til mandag ble Nederhausen og mål i Rhinland bombet av de allierte. I Nederhausen ligger I.G. Farbenindustries kjemiske fabriker. Videre ble flyplasser i Belgia, Holland og Nord-Frankrike bombet og miner lagt ut i fiendtlige farvann. 5 fly gikk tapt et alle disse operasjonene. Natt til tirsdag kom turen til Berlin igjen. Byen ble angrepet av store formasjoner britiske firemotorfly. I alt deltok 700 fly. På 42 minutter slapp de ned 2.000 ton bomber, som la i grus et område på 5.000 hektar. Veldige branner ble satt i gang. Natt til onsdag var Moskitofly igjen over Berlin og det ble konstatert at det frøndes brente livlig i byen. Noe korrespondenter får ikke sende melding til sine aviser om de skader som er gjort. Samtidig med at angrepet på Berlin foretok britiske jagerfly angrep mot flyplasser i Vest-Tyskland, Danmark, Frankrike

Holland og Belgia. Natt til torsdag var det tredje gang på rad Berlin ble angrepet. Angrepet ble også da utført av Moskitofly. Andre britiske fly angrepet torsdag 3 flyplasser og en kraftstasjon i Nord-Frankrike. Dessuten ble det lagt miner i tyske farvann. Bare ett fly gikk tapt denne natten.

Sørfronten: Øyene Lipari o Stromboli, nord for Sicilia, har overgitt seg til amerikanerne uten motstand. På Lipari var 4.000 jugoslaver internert foruten italienske politiske fanger. I Sør-Italia blir jernbanemål og kommunikasjonsentra stadig utsatt for kraftige og ødeleggende angrep. Byene Aversa, Benevento, Villa Literno og Battipolia, alle omkring Napoli, har vært kraftig angrepet. 64 fiendtlige jagere ble skutt ned mens 9 allierte maskiner gikk tapt. Senere er skiftetomtene i Salerno og Crotone, mål i Bari, Banjoli, Baticolia, Capliari og jernbanemål sør og nord for Napoli heftig angrepet. Byen Foocia, som er sentrum for 5 jernbanelinjer, ble i dagslys onsdag utsatt for en rekke kraftige luftangrep. Dessuten ble byene Taranto og Brotone angrepet. 26 tyske fly ble skutt ned, 15 allierte gikk tapt. Siden november 1942 har de allierte i Middelhavsområdet skutt ned 4.500 fly, dvs. gjennomsnittlig 500 fly pr måned. I Middelhavet er 7 fiendtlige landingsbåter og et annet fartøy senket mens to ble etterlatt i synkende tilstand. Dessuten er en krysser og en lastebåt satt i brann.

Smánytt: Øya Kiska i Aleutene er gjenerobret av amerik. Japanerne mistet her 200 fly og over 3.000 mann. På New Guinea blir japanerne drevet innover mot det indre av øya. På 2 dager ødela amerikanerne 91 japanske fly, dels i luftkamper og dels ved bombing av flyplassen Wewak på New Guinea. Amerikanske fly har dessuten bombet flyplassen ved Kanton og oppnådd flere fulltreffere på hangarer.

Gestaposjefen Heinrich Himmler er utnevnt til tysk innenriksminister. Det viser at det tyske folk er begynt å vakle. Det må holdes oppe med terror og trusler om terror. "Times" skrev for tre måneder siden: "Himmler, denne uhyggelige skikkelse, tær mer og mer i forgrunnen. Han er den mann som vil ta makten når Tyskland bryter sammen. Han vil ikke vike tilbake for noe."

33 fremstående finner, hvorav de fleste er Riksdagsmedlemmer, har sendt president Ryti en erklæring, som anmoder om å søke fred med Russland. De finske myndigheter har sett seg nødsaget til å offentliggjøre henvendelsen, som slutter med å kreve frihet, selvstendighet og fred for Finland.

I Danmark er det i det siste foretatt mange sabotasjehandlinger. Jernbaner, fabrikker og verksteder går opp i røyk, og danskene har satt seg i besiddelse av tyske våpen. En fabrikk som fabrikkerer Ubåtdeler og kraftstasjonen i Arhus er sprengt i luften. I Odense er 2 tyske offiserer blitt drept. I Arhus og Alborg er det unntakelsestilstand. Streikene har i de senere dager øket i omfang. I Helsingør ligger praktisk talt alt arbeid nede på skipsverftene og i fabrikkene som arbeider for tyskerne. Parolen er: "Enhver tapt arbeidstime for tyskerne betyr en forkortelse av krigen." Forum, det største lokalet i Kjøbenhavn, ble forleden rekvirert av tyskerne. Det brente ned samme natt. På Rådhusplassen har det funnet sted en stor antinasistisk demonstrasjon.

Ingolf Mortensen fra Tellevåg er død i tysk fangenskap, likeens innehaveren av Bergens Merkelappfabrikk, Otto Nielsen. Han var et fremtredende medlem av idrettsforeningen "Viking."

Nyhetene lørdag, søndag og mandag.

I London er det et stort møte av britiske, amerikanske og russiske statsmenn. Grunnen skal være at etter Quibecmøtet er situasjonen i Bulgaria og Danmark endret slik at det har gitt grunn til nye drøftelser. En stor krise er under oppseiling i Bulgaria som en følge av kongens død. Det pekes på i London at kongen ble syk under besøk i Hitlers hovedkvarter og var omgitt av tyske spesialister da han ble ført med ekstratog til Sofia. Meget tyder på at det har tilstøtt ham noe. Folket krever utenriksminister Filov avsatt, og det er store demonstrasjoner i Bulgaria under parolen: "Vi krever tyskerne ut av landet!"

I Danmark er det erklært unntakelsestilstand over hele landet med den begrunnelse at danskene selv ikke kan holde ro og orden. De mange sabotasjehandlingene har gjort at tyskerne har krevd sabotørene utlevert av de danske myndigheter som tidligere selv har avgjort dommene i slike tilfeller. Danskene nektet å utlevere dem, og kongen nektet å underskrive dødsdommene. Et forlydende sier at kongen er arrestert. Mellom Sverige og Danmark er telefon- og telegraforbindelsen brutt fra lørdag, og senere er all forbindelse mellom Danmark og utlandet brutt. Mandag meldes at det i Danmark foregikk flere timers regulær krig mellom garden og overlegne tyske styrker på Rosenbergs slott, idet garden nektet å gi våpnene fra seg. Offiserene skulle også interneres som i Norge. Svaret var at flåten ble senket eller forsvant. Det blir således meldt at det stadig kommer nye marinefartøyer til Sverige. Svensk krigskasting fra London nevnte at 20 båter er senket og 9 kommet til Sverige. Finsk krigskasting uttaler sin sympati for Danmark og påpeker de nye byrder sette medfører for tyskerne. I Sverige hyldet tusener av mennesker det danske flagg ved demonstrasjoner. Britiske aviser skriver at på den annen side av Kattegatt ligger den svenske flåten som nok vil bli i aksjon dersom tyskerne utfordrer den. I Sverige krever pressen at marinen griper inn ved liknende tilfeller som da de to fiskebåtene ble senket av tyskerne utenfor Danmark.

Stalin kunngjorde mandag at Taganrog falt etter en ukes fullstendig trafikkmessig isolering. Dette lyktes ved hjelp av kavalleri og motorisert infanteri. De tyske stillingene på Kuban, Krim og i Donetzområdet er nå sterkt truet ved russernes fortsatte raske framgang. Russerne nærmer seg nå sterkt jernbanen Poltawa-Kiew. Vest for Kharkow har russerne erobret en større by til og dessuten 50 mindre byer og landsbyer. 5.000 tyskere falt og 700 ble tatt til fange. Sør for Brjansk er det voldsomme kamper, og russerne har erobret 40 byer og landsbyer, ødelagt 110 fly, 82 tanks og drept 2.500 tyskere. I Barentshavet er to tyske skip senket og 2 skadet.

Natt til lørdag rettet det britiske luftvåpen et kraftig angrep mot Nürnberg. Det er konstatert at alle mål som var utsett ble truffet, og det brenner i hele området. I Nürnberg er det Diesel-fabrikker og anlegg som Siemen Schuckert eier. 33 tyske jagere ble skutt ned. Lørdag og søndag ble forskjellige mål i Nord-Frankrike og Belgia angrepet.

I Italia fortsetter luftangrepene mot jernbaner og kommunikasjoner. Bl.a. er jernbanemål i Beheventine, nord for Roma, Calabria, Salerno, Campello, Ventriconia og andre steder ved Neape bombet. Videre har det vært kraftige angrep mot St. Giovanni og Taranto. Her ble 1 krysser senket. Cotrone er bombet fra sjøen og luftet. Mandag ble Ostia ved Roma og byen Orte angrepet av flygende festning. Churchill taler tirsdag ettermiddag før avreisen fra